

Yabancılara Türkçe Öğretiminde İleri Seviyede Anlamsal Boyutta Dil Öğretiminin Önemi

Mualla MURAT¹

Aslıhan KOÇAER²

Özet

Dil bilgisi, metin bilgisinden asla ayrı düşünülemez. Bir ifade, dil bilgisi kurallarıyla, metnin anlam bütünlüğünden ibarettir. Bir ifadenin doğru algılanması sadece dil bilgisine ya da sadece metin bilgisine bağlı kalmaz. Her ikisi birden o ifadeyi karşılar. Bu durumda dil bilgisinin kendi kuralları, metin bilgisiyle kullanılırken toplum kültürüne ve o kültürü taşıyan bireyin asıl anlatmak istediğini dil bilgisine göre biçimlendirmesine bağlıdır. Bu sonuçtan ortaya çıkan yepyeni kurallar zaman içinde o dile yeni kurallar katar. Sezgisel olarak zihin bunları doğru kullanır, doğru algılanır ama kuralların yeniden dile katılması zaman alır. Türkçede “görünüş ve kılınış” geniş ve köklü bir konu iken maalesef yabancılara Türkçe öğretimi ders ve gramer kitaplarında yeterince kullanılmamıştır. Bu bağlamda şekillenen bu çalışmada, yabancılara Türkçe öğretiminde özellikle B2, C1 ve C2 seviyelerinde Türkçe öğretilirken toplum birikimlerine dayalı, kültür ile içi içe girmiş ve daha mecazi soyut anlamlar taşıyan görünüş ile kılınış konusunun öğretilmesinin gerekliliği örneklerle ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yabancılara Türkçe Öğretimi, İleri Düzey, Görünüş, Kılınış.

¹ Yrd. Doç. Dr. İstanbul Aydın Üniversitesi, Türkçe Öğretmenliği Bölümü muallamurat@aydin.edu.tr

² Öğrenci, İstanbul Aydın Üniversitesi, Türkçe Öğretmenliği Bölümü.

The Importance Of Turkish Teaching As A Foreign Language On Advanced Level in Semantic Dimension

Abstract

Grammar can not be considered a part from textual knowledge. A statement is consisted of grammar and textual knowledge integrity. To perceive a statement correctly is neither depending on grammar nor the context. Both of them will tell the true meaning of it. In this case, the grammatical rules, while used with text information are depending on the community's culture and an individual shapes his/her opinion in grammatical ways. By the time, newer rules coming from this result will be cause of the newest rules in language. The mind will use those intuitively in correct form and perceived correctly, but it will take time to get the rules included in language. Aspects and format words are wide and deep-rooted topic in Turkish, unfortunately this topic has not been mentioned inadequately in grammar books and taught in lectures for aliens. In this work, being shaped in this context, being taught Turkish language for foreigners, particularly at the level B2, C1 and C2. Necessity to be taught the topic of aspect and format words, which are mixed with society's culture and contain much more abstract meanings, and depending on community's experiences are proved by examples.

Key Words: Grammar, Language, "Aspect, Format", Turkish Lessons Lectures For Aliens.

Giriş

İletişim, insanlığın gelişimine, medeniyet seviyesine ulaşmasına, hukuk, tıp, siyaset, ticaret, ekonomi, sanat, kültür, tarih, teknoloji gibi insanlığı medeniyete taşıyacak disiplinlerin doğru kullanılmasına gelecek nesillere emanet edilecek bu dünyanın en ahlaki biçimde kullanılmasına vesile olur. İletişimin temel aracı olan dil, nesilden nesile köprüler kurmayı,

kültür ve kimliklerini geleceğe taşımayı, evrensel dünyada yer bulmayı sağlar. Bu bağlamdan hareketle Dil, en kısa tanımıyla bir iletişim aracıdır. Fakat bu tanım sadece amacını aktarmak için bile yeterli değildir. Amacını açıklayabilmek için “duygu ve düşüncelerimizi ifade etmeye yarayan bildirişim dizgesi” demek daha doğru olur. Bunun dışında onlarca tanımdan da bahsedebiliriz. Aksan’a göre dil: “sözlü ve yazılı olarak iletişimde kullandığımız, doğduğumuzda hazır bularak edinmeye başladığımız, doğrudan doğruya insana özgü, çok güçlü, büyümlü bir düzendir (Aksan, 2016).”

İbn-i Haldun da dil için, “çoğu yeteneğin insanda doğuştan kuvve halinde bulunduğuna ve bu yeteneğin daha sonra yaşantılarla geliştirildiğine dikkat çekerek dil gelişiminin de psiko-linguistik kuramın görüşlerini taşımaktadır (Aktaran, Süngü, 2009)” der.

Günümüzde psiko-linguistik kuramın öncülerinden olan Chomsky, dili tanımdan ve işlevlerden farklı ele alır. Batı bugün Chomsky ile birlikte dilin görüngüleri ile zihin etkinliği görüngülerinin üzerinde araştırmalar yapmaktadır. Yeni sayılmayan bu çalışmalar karşımıza dil sosyolojisi, dil felsefesi ve dil psikolojisi gibi yeni alanlar açmıştır. Bugün alanlarda yeterli ve yaygın bir sonuca hala ulaşamamıştır. Ercilasun, “dil bir sözcük dizimi ya da bir kurallar dizgisi” değil, “anlam ve yaşam” ilişkisidir, der. Bu görüşler doğrultusunda dilin sürekli bir gelişim gösterdiğini ileri sürebiliriz. Dildeki bu gelişim uzmanlar tarafından dildeki gelişimin hızına paralel olarak eğitime katılamazsa toplumda anlama, anlatma ve algılama gibi iletişimin temeli sarsılmış olur. Dilbilimin zihin incelemeleri, çok eski yüzyıllardan bu yana mevcuttur. İbn Haldun’dan Chomsky’ e kadar pek çok dil uzmanı, dili dil bilgisi kurallarının dışında psikolojik, sosyolojik, zihinsel olgular gibi çeşitli alanlarda çalışarak pek çok kuram geliştirmiştir. Viktor Shklovskii, dildeki zihinsel olguların sezgisel olarak bulgulanamadığı için dildeki etkilerinde ayrıntısını fark etmeyeceğimizi görüngülerin aşinalığının sıradanlığa sebep olacağını söyler. Wittgenstein, nesnelere bizim için önemli yanları, basit ve bildik olmaları yüzünden gizli kalır, görüşüyle o da sıradanlığa değinir.(Aktaran: Chomsky- Çeviren: Kocaman, 2006)

İçinde bulunduğumuz toplumun kültürünü dil yoluyla, dili de kültür yoluyla öğrendiğimiz için bir millette hakaret sayılacak bir sözcüğün başka bir millette iltifat, iltifat sayılacak bir sözcüğünde hakaret kabul edilebileceği gerçeği toplum içindeki yöresel farklılıklarda da geçerlidir. Dile yönelik algımızın bir kısmı kültüre bağlıdır. Kendi dilimizi öğrenirken bile toplum kültürü ve dil psikolojisi açısından dil kurallarında oluşan yepyeni kurallar mevcuttur. Görünüş ve kılınış konusundaki örnekler ve dildeki mevcut yapı, psikolojiye bağlı olarak dilin dışındaki kuralları oluşturmuştur. Yabancılara Türkçe öğretirken toplum birikimlerine dayalı ve daha mecazi soyut anlamlar taşıyan görünüş ve kılınış konusunun öğretilmesinde ayrı bir uzmanlık gerekir.

Amaç

Yabancılara Türkçe öğretirken A1, A2 ve B1 seviyelerini öğretmek kolay olsa da, B2, C1 ve C2 seviyelerde (ileri seviyelerde) dili sadece gramer odaklı değil anlamsal boyutu dikkate alarak öğretmek bir o kadar zor ve uzun bir sürece bağlıdır. Dilin kendi özelliklerinin yanı sıra içinde yaşadığı toplumun dile kattığı kültür, kültüre ait değerler, alışkanlıklar, söylemler, atasözü ve deyimler, kalıpların öğrenilmesi geniş bir zaman alır. Örneğin; bir yakınına bir dostunu bir tanıdığını “davet” için “mutlaka beklerim”, “görüşelim” gibi tek kelimelik derin anlamlı samimiyet belirten söylemlere karşılık “inşallah” cevabı “aynı arzudayım”, “yapmaya çalışacağım” gibi aynı samimiyet ve derin anlamla verilen cevabın nerede, ne zaman, nasıl belirtilmemiş olup, sadece öznelerin umularını dile getiren bu kalıplar doğrudan kültür ile ilgilidir ve ileri seviyede Türkçe bilen öğrencilerin birçoğu bu derin anlamlı ifadeleri yeteri kadar kullanamamaktadır. Bu çerçevede bu makalede de dilin kendi milletine ait inceliklerinden, kuralla-söylem arasındaki farkın ortaya çıkarttığı sorunlardan bahsedilmektedir. Yabancılara dil öğretirken karşılanan en büyük handikaplar da aslında bunlardır. Bunların başında Türk dilinde “kılınış ve görünüş” adı altında son yıllarda hızla çalışılan fiildeki kipler, TÖMER eğitim merkezlerinde kısaca bahsedilip geçilirken, bu konunun genişliği yabancılar için her zaman sorun teşkil edebilir/etmiştir.

Görünüş ve Kılınış

Bugüne kadar dil uzmanları kip konusunu “ kip, fiil kök veya gövdesinin gösterdiği oluş ve kılışın, zaman ve şahıs kavramları kullanılarak neyin, ne şekilde yapıldığını gösteren dil kuralı olarak ifade ederler. Son yıllarda kılınış ve görünüş ile ilgili olarak sadece dil bilgisi kuralı olarak değil, öznenin psikolojisini yansıtan kullanım olarak da ele almaya başlamışlardır.

Dilaçar, kılınış ile görünüşü “nesle (afaki, objektif)-öznel(enfüsi, sübjektif) ayırtına dayandırır(Dilaçar, 1974).

I. Kesiksiz

A. Sürekli

1) Oluşlu

- a) Girişmeli
- b) Bırakmalı
- c) Süregelmeli
- *olmalı
- *kapsamlı

2) Edişli

- a) Etmeli
- b) Yapmalı
- c) Uğraşmalı
- ç) Etkilemeli
- d) Donatmalı
- e) Yoksunlamalı
- f) Araçlamalı

B. Süreksiz

1. Başlamalı

2. Bitirmeli

- II. Kesikli
- A. Üstüsteli
- B. Yinelemeli
- 1. Yeğınlemeli
- 2. Yeğnilemeli

Aksan, Hoffman'ın görüşüne katılarak der ki: “adların ve sıfatların çoğunluğunu durağan nitelik taşımalarına karşılık eylemler “bir başlama”, “bir sürme”, bir bitirme” anlatır” (Aksan, 2016). Bu özelliğe kılınış derken, görünüşü ise eylemin kişisel görüş ve yorumuyla öznelleşmesi şeklinde ifade eder. Chomsky, psiko-linguistik alanında çalıştığı için, “dilın insanın zihinsel süreçlerini ne bakımdan yansıttığı ya da düşüncenin akışını ya da sıralayan, yanlarını nasıl biçimlendirdiği gibi sorular, çok değişik ilgileri, görüşleri, düşün geçmişleri olan bilginlerle yetenekli amatörlerin inceleme ve kurgulama konuları olmuştur ve buna dayalı olarak da kipler üzerinde çalışmalarını yoğunlaştırmıştır. Örneğin, 1) I disapproveof John'sdrinking (John'un içmesini uygun bulmuyorum).

Bu söylemde John'un içmesini ya da içme biçimine yönelik bir gönderme söz konusudur. Konuşma esnasında hangisini ifade edilmek istendiği özne ile nesne arasındaki içselleştirmeye bağlıdır. Burada anlam yüzey biçimle değil, derin yapıyla algılanmalıdır. Chomsky bu örnekte derin yapıdan iki farklı ifade çıkacağını aktarır.

A- I disapproveJohn'sdrinkingbeer (John'un birayı içmesini uygun bulmuyorum).

B- I disapproveJohn'sexcessivedrinking (John'un aşırı biçimde içmesini uygun bulmuyorum).

Dilaçar, kılınışı dil mantığı; görünüşü ise dil psikolojisi olarak ele alır.

“Ödevleri yapacaktı...”

“Tamirci musluğu yapacaktı ama pensesini unutmuş.”

Her ikisinde de “yapacaktı” eylemi kullanılmasına rağmen ilk cümlede her zamanki gibi anlamını taşıyan, kastedilen öznenin tembelliği ve sorunsuzluğu kinaye ile ifade edilmiştir. Bu tamamen öznenin derin yapıdaki psikolojik yaklaşımını yansıtmaktadır. İkinci cümlede ise,

eylem somut olarak, yüzeysel anlamda yapıma işlemi anlatır fakat bir aksaklık yüzünden durum gerçekleşmemiştir.

Engin Uzun, kipi “öznenin cümledeki anlamı, sunuş biçimi ve sunuşu karşı tutumu olarak ifade eder” (Uzun, 1998). Ruhi, Zeyrek ve Osam (1997) Türkçede “Kiplik Belirteçleri ve Çekim Ekleri İlişkisi Üzerine Bazı Gözlemler” adlı makalelerinde, bilgisellik kipliğini yani konuşanın bir doğruya karşı takındığı tavır, kanıta dayalı kiplik ve yargı kipliği olarak ikiye ayırmıştır. Yargı kipliği olasılık, gereklilik konuşanın özne ya da bilginin alıcısı olarak yaptığı çıkarsama ve tahminler; kanıta dayalı kiplik ise konuşanın açıkça ve güvenerek yaptığı iddiaları tanımlamaktadır. Örneğin, Atilla İlhan’ın aşağıdaki şiiri duruma örnek olarak gösterilebilir.

Aysel Git Başımdan

Aysel git başımdan ben sana göre değilim
Ölümüm birden olacak seziyorum.

Atilla İLHAN

Atilla İlhan’ın “GİT BAŞIMDAN AYSEL” adlı şiirinde sadece kendini kötü, yalnız ve yakında ölecek olarak gören aşığın “GİT BAŞIMDAN AYSEL” ifadesinde hemen şimdi git ve asla geri dönme ve hiçbir zaman gelme anlamı vardır. Bu cümlede şimdiki zamanla geniş zaman bir arada kullanılmıştır. Ayrıca gitmesinin sebebini açıklarken de bir önerme anlamı görülmektedir.

”Aysel git başımdan, ben sana göre değilim. ‘’

Atilla İlhan’ın bu varsayımı doğru da olabilir yanlıştadır. Kesin yargı bildiren bir ifadedir.

Ölümüm birden olacak seziyorum.

Ölümüm birden olacak VE sen yalnız kalacaksın.

‘Ve’ bağlacı (^) : Önermenin bileşenlerinin her ikisi de doğru (1) iken doğru , diğer durumlarda yanlıştır (0).

Ya ölmek ustalığını kazanırsın

Ya korku biriktirmek yetisini

Ölmek ustalığını VEYA korku biriktirme yetisini kazanırsın
Geniş zaman kullanılarak olabilecek ihtimaller psikolojik sezgiyle tahmin edilir.

Sebzecioğlu; kip, zaman ve görünüş ilişkisini birlikte ele alır. Kipin doğru bir tanımı için zaman ve görünüş kategorilerinin de eksiksiz olması gerektiğinden bahseder ve bu üçünün ilişkisini ortaya çıkaracak yöntemi ele almaya çalışır (Sebzecioğlu, 1966). Kip sınıflandırmasında bildirme kipleri ve tasarlama kiplerini esas alarak bugüne kadar alışılmış geleneksel kip eklerinin yanlışlarını tespit etmeye çalışır. “-miş biçim birimini bildirme kipi içerisinde verilmekte ve bu biçim birimini belirsiz bir geçmiş zamanı işaret ettiği söylenmektedir. Oysaki “-miş”ın gerçekten bir zaman gösterdiği kabul edilse bile bunun geçerli bir kural olmadığı açıkça görülmektedir.

a. Araba da arabaymış ha!

b. Güya çok zekiymiş!

c. Neymiş efendim, ben oraya ayağımı atarsam beni kovacaktım!

Sebzecioğlu'nun verdiği bu örnekler de daha önceki örnekler gibi sadece öznenin psikolojik yaklaşımını derin manada ifade etmektedir. En sık kullanılan “-yor” bildirme kipini anlatırken, “-dı” biçim birimini yerine kullandığımızda kipte işlevsel bir değişiklik olmadığını fakat süreklilik olarak görünüşünü değiştirdiğini anlamaktayız. Örneğin;

Ayol. Ne var ne oluyoruz. – Ayol. Ne var ne oldu.

İlk kez tanıyorum böylesini. İlk kez tanıdım böylesini.

Yıllar ne çabuk geçiyor. –Yıllar ne çabuk geçti.

Aynı zamanda Sebzecioğlu, “-yor” kipiyle ilgili kılımlı ve görünüşleri şu şekilde gruplandırmıştır. Azarlama kipi, alay kipi, böbürlenme\övgü kipi, yakınma\şikâyet kipi, düzeltme kipi, eleştirme kip, inandırma kipi, suçlama kipi, uyarı kipi, soru kipi, çıkarım\anlama kipi, özlem kipi, gücenme\içerleme kipi, hüzün kipi.

Yazılı ve sözlü her ifade bir metin oluşturur. Duygu ve düşüncelerin ve bunların getirisinin ortaya çıkardığı ifadeyi dil kuralları ile oluşturmaya da metin diyebiliriz. Metnin tanımı da pek çok şekilde ifade edilebilir. Mesela, herhangi bir şiir, roman, akademik araştırma vb. kurgulanmış ifadelerin yanı sıra doğaçlama ya da konuşma dilinden aktarılan ifadelere

de metin denilmektedir. Kurgulanmış olan eserlerde kiplerdeki görünüş ve kılınış daha geleneksel özellikler taşıırken, doğaçlama verilen ürünlerde ve konuşma dilinde görünüş ve kılınış geleneksel bilgidan çıkar ve dilin diğer kuralları ile birlikte tamamen öznenin psikolojisine ve toplumun kültürüne göre başka şekillere girer.

Toplum, dili çağa göre yeniden şekillendirir. Dilin tanımında bulunan,“dil canlıdır, doğar, yaşar ve ölür” özelliklerini ele aldığımızda canlılık özelliği toplumun nesilden nesle değişen kültürü ile birlikte dil işlevlerinin de değiştiğini gösterir. Misal, yıkanmak, yunmak eylemi hamam kültüründen duş kültürüne geçildiğinde “duş almak” şeklinde olsa da, ilk zamanlar anlatım bozukluğu sayılmasına rağmen şu anda bu durum yüklem yerine geçmiştir. Ayrıca toplumda dil özelliklerine baktığımızda eksiklik kuramı ve ayrılık kuramı Yabancılara Türkçe Öğretimi’ nde ele alınması gereken önemli konulardan bazılarıdır. Eksiklik kuramı toplumdaki tabakalar arasında ifade ediliş farkını, ayrılık kuramı ise toplumdaki yayılma alanına göre ifade ediliş farkını ortaya koyar.

“Dilin İşlevleri: Metin Eylem Kuramı Yaklaşımı” adlı makalede Kılıç, “metinler değerlendirilirken ölçütlerden birisi metnin kaynaklandığı dil göz önünde bulundurulmalıdır. Dili kullanan hiç kimse yazar\sözü söyleyen kişi, yalnızca dil ile yaşamaz. Onlara ayrıca içinde yaşadıkları dilsel topluluğun sorunları ile kuşatılmışlardır” görüşündedir.

Metin-eylem kuramı ile birlikte karşımıza söz-eylem kuramı çıkmaktadır. Söz-eylem kuramı söyleyen ile dinleyen arasında yani gönderici ile alıcı arasındaki etkileşime bağlı olarak, sözcüklerin somut anlamının dışında algılanmasıdır.

Söz-eylem kuramını etkileyen önemli faktör ise, o dile ait anlambilim özellikleridir. Türkçede anlabilimi etkileyen işlevler kavramlaştırma, temel anlam, yan anlam, mecaz anlam, soyut anlam, çok anlamlılık, eş anlamlılık, ters anlamlılık, tasarımlar, imgeler, duygu değerı, deyimler, kalıplar gibi konulardır. Bunlara örnek olarak,

➔ **Her sabah vapurda yüzlere bakıyorum.** (Bakarım anlamı. Geniş zaman anlamında şimdiki zaman eki kullanılmıştır.)

- **Hafif yağmur camlara düşüyor.** Düştü anlamı
  - **Bir yıldır Bakanlık'ta çalışıyormuş.** Zaman odaklı kılınış cümlesi- bir yılı bitirmiş\ geçmişini nitelendirip, devam edilen bir durum anlatılmakta.
  - **Ali bize bir saatliğine uğradı.** Kılınış olarak bitiş bildiren uğramak fiilinin durum sürecini belirtir. Bulunma durumu bir zaman.
  - **Şimdi ince ince kar yağıyordu.** Geçmişe ait ama görünüşte süreklilik
  - **Kar başladı, başlayacak.** Yakın gelecekte bahsetme durumu
  - **Olsun öbür gün dönüyoruz.** Döneceğiz anlamı
- Anlamda Bulanıklık,
- ❖ Neden hep vazgeçildikten sonra gelir her şey.
  - ❖ Her hal seni görmem yakındır, gözlerinden hasret ile bir dolu viran operim.
  - ❖ Ve beklenenler neden hep vazgeçildikten sonra gelir?
  - ❖ Göğsünü sıkı kapa, rüzgâr yiyen yaralar yeniden açılır.
  - ❖ Erkenden evlenir, çoluk çocuğa karışır.
  - ❖ Ayşe gelir gelmez göz boyadı (Çok anlamlılıkta da kullanılabilir).
- Çok Anlamlılık,
- ↘ Çaya gittiler.
- *Burada sadece çay içmek değil, muhabbet etmek anlamı da vardır. Hoş vakit geçirmek gibi. Yani yalnızca kuru olan çaydan bahsedilmemektedir.
- ↘ Ağzımda bir acılık var bugün.
- *Ağız kelimesi yalnızca uzuv olarak değil, coğrafyada Bir akarsuyun denize veya göle döküldüğü yer anlamında da kullanılmaktadır. Kelimenin birden çok anlamı bulunmaktadır. Metnin içeriğine göre hangi anlamı taşıdığını çözmek bizim için daha kolay olmaktadır.
- ↘ Biz bu lafları çok duyduk (Hala da duyuyoruz anlamı vardır).
  - ↘ O mutlu değildi (Şu an içinde geçerli olabilir durum, önceden de mutlu değildi, hiç olmadı anlamında da kullanılabilen bir cümledir).
  - ↘ Dayımlar haftaya bize geliyorlar (Gelecek manasında şimdiki zaman eki kullanılmıştır. Baktığımızda şimdiki zaman olarak görsek de anlamı bize geleceği çağrıştırmaktadır).

Sonuç

Dil ailesi grupları uzun yıllar öncesinden bu yana çalışılmış yayılma alanları ve dilbilgisi kuralları o günden bu güne derinlemesine incelenmektedir. Ural-Altay dil ailesinden olan Türkçe sondan eklemeli bir dildir. Ekler ve kökler bu çerçevede kurallaşmıştır. Özellikle fiil konusu, ekler, kökler dilbilgisinin pek çok alanında yer almaktadır. Örneğin, yapım eklerinde, sözcük türetmede, kiplerde(eylem ve zaman ilişkisinde) ve fiillerde şahıs eklerinin çekimlenmesinde çok geniş bir yer tutar. Bu kadar önemli bir konu sadece bir dilbilgisi kuralı olarak kullanılamaz. Bunun metnin anlamı ile ilişkilendirilmesi ayrı bir kurallar sistemi gerektirir. Özellikle Türkçe çift eklemeli bir dildir (Aksan). Dilbilgisi ile metin ilişkisi doğru sağlanmadığı süreçte anlam ortaya çıkmaz. Ana dili Türkçe olan bireylerde bile yöresel farklılıklar dilbilgisi kurallarını etkileyerek farklı yaklaşımlara, yeni kurallara sebep olabilir. Metnin doğru anlaşılması ifadenin doğru algılanması bu ve benzeri konulara dikkat etmekle sağlanır. Metnin doğru algılanması için basit seviyedeki dilbilgisi kurallarından daha çok spesifik konulara ağırlık verilmelidir. Görünüş ve kılımlı konusu bu konuların en önemlilerinden birisidir. Bu konuda yapılan çalışmaların Türkçe öğretim merkezlerindeki mevcut kurlar içerisinde anlatılması mümkün değildir. Müfredata konu eklenerek ya da bir kur ilavesi ile yeni programlar yapılmalıdır. Yabancıların günlük hayatta çok sık rastlayacağı ve onlarda çelişki uyandıracak kuralların açıklamalarını ve örneklerine yer verecek programlar hazırlanmalıdır.

Kaynaklar

- 1) Aksan, Doğan(2016), Anlambilim, Bilgi Yayınevi, Ankara.
- 2) Süngü, Arife(2009), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi “İbn-i Haldun’un Eğitim Felsefesi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri, Isparta.
- 3) Chomsky, Noam(2014), Dil ve Zihin, Çev. Ahmet Kocaman, Bilge Su Yayınevi, Ankara.
- 4) Dilaçar, Agop, Türk Fiilinde “Kılımsı”la “Görünüş” Ve Dil Bilgisi Kitaplarımız, Çukurova Üniversitesi Türkoloji Dergisi, S. 159-171.
- 5) Günay, Doğan, Metin Bilgisi Kitabı, Muntıngual Yayınları, İstanbul, 2001.
- 6) Sebzecioğlu, Turgut, Türkçede Kip Kategorisi Ve –Yor Biçimbiriminin Kipsel Değeri, Ankara Üniversitesi Dergisi, S. 18-33.
- 7) Uzun, N. Engin, Türkçede Görünüş\Kip\ Zaman Üçlüsü, Ankara Üniversitesi Dil Dergisi, S. 5-21.
- 8) İmer, Kamile, Toplum Dil Biliminin Kimi Kavramlarına Kuramsal Bir Bakış Ve Dil Türleri, Ankara Üniversitesi Dergisi, S. 213-230.
- 9) Ruhi, Şükriye- Zeyrek, Deniz-Osam, Nejdet (1997), Türkçede Kiplik Belirteçleri Ve Çekim Ekleri İlişkisi Üzerine Bazı Gözlemler, Dil Bilim Araştırmaları Dergisi, Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, S. 105-111.
- 10) Vardar, Berke, İşlevsel Dil Bilimde Temel İlkeler Ve Yeni Yönelişler, İstanbul üniversitesi Journals, S. 24-34.